

NOVA YORK

Nova York (en anglès i oficialment New York City) és la ciutat més poblada de l'estat de Nova York, als Estats Units d'Amèrica, i la segona aglomeració urbana del continent. És el centre de l'àrea metropolitana de Nova York, la qual està entre les aglomeracions urbanes més grans del món. Durant més d'un segle ha estat un dels principals centres mundials de comerç i finances. Hom considera Nova York una ciutat global a causa de les seves influències a escala mundial en els mitjans de comunicació, en la política, en l'educació, en l'entreteniment i en la moda. La influència artística i cultural de la ciutat és de les més fortes del país; a més a més, s'hi troba la Seu de les Nacions Unides, la qual cosa la converteix en un important punt de relacions internacionals.

La ciutat la formen cinc boroughs (mot a vegades traduït per districtes o comunes), cadascun dels quals coincideix amb un comtat: el Bronx, Brooklyn, Manhattan, Queens i Staten Island. Hi viuen més de 8,4 milions de novaiorquesos en una àrea urbana de 830km²; és la segona ciutat més densa dels Estats Units, per darrere d'Union City (Nova Jersey), Nova Jersey, situada a l'altra banda del riu Hudson.

La ciutat té molts barris i edificis reconeguts per tot el món, com per exemple l'estàtua de la Llibertat, ubicada a la Liberty Island, o l'Ellis Island, la petita illa per on van entrar als Estats Units milions d'immigrants que hi arribaren a finals del segle XIX i començaments del XX. Wall Street ha estat un dels principals centres globals de finances des de la Segona Guerra Mundial i és la seu de la borsa de Nova York. La ciutat també ha concentrat molts dels edificis més alts del món, entre els quals hi ha l'Empire State, anteriorment, les Torres bessones del World Trade Center, caigudes després dels atemptats de l'11 de setembre del 2001.

Nova York també és el bressol de molts moviments culturals nord-americans, com per exemple el renaixement de Harlem en literatura i arts visuals, l'expressionisme abstracte (també conegut com a Escola de Nova York) en pintura, i el hip hop, el punk rock i Tin Pan Alley en música. El 2005 es parlaven gairebé 170 idiomes a la ciutat i el 36% de la població havia nascut fora dels Estats Units. El metro hi funciona les 24 hores del dia i el moviment constant de trànsit i gent, Nova York és coneguda com a ciutat que mai no dorm.

ARQUITECTURA

L'edifici més associat a la ciutat de Nova York és el grattacel: Nova York té al voltant de 4.493 edificis d'aquest tipus, més que cap altra ciutat del món. Envoltada principalment per aigua, la densitat residencial de la ciutat i l'alt valor del terreny als districtes comercials va fer que aparegués la més gran col·lecció d'edificis d'oficines i torres residencials del món.

Nova York té importants edificis en un rang molt ampli d'estils arquitectònics. Un exemple d'estil neogòtic és el Woolworth Building (1913). El 1916 una resolució municipal va determinar un espai mínim obligatori entre els edificis i la línia de fons, a fi que la llum del sol arribés als carrers. El disseny art déco de l'edifici Chrysler (1930) reflecteix aquests nous requeriments. L'edifici és considerat per molts historiadors i arquitectes com el millor de la ciutat, amb la seva ornamentació distintiva, composta per àguiles i una il·luminació en forma de V. D'altra banda, un important exemple de l'estil internacional als Estats Units és l'edifici Seagram (1957).

Els grans districtes residencials de Nova York es defineixen per les seves elegants terrasses i petit hòtels característicament tradicionalment amb a brownstone pel seu característic revestiment amb gres marró; van ser construïts durant un ràpid període d'expansió que tingué lloc entre 1870 i 1930. La pedra i el maó es van convertir en els materials de construcció preferits de la ciutat, després de les limitacions que es van imposar en la construcció de cases de fusta com a conseqüència del gran incendi que va tenir lloc el 1835. Al contrari que París, que sempre va ser construïda a partir de la seva pròpia reserva de pedra, Nova York sempre va obtenir la seva d'una gran xarxa de proveïdors, la qual cosa confereix a la pedra de Nova York una gran varietat de textures. Un tret distintiu de molts dels edificis de la ciutat és la presència de torres d'aigua muntades als sostres: en la dècada del 1800, la ciutat exigia la seva instal·lació en edificis de més de sis pisos per prevenir la necessitat d'una pressió d'aigua excessivament alta, la qual cosa rebentaria les canonades municipals.

PARCS

Nova York té més de 113 km² de parcs i 22 km de platges públiques. Entre els seus principals espais verds s'hi troben els següents:

El Central Park, de 3,41 km² (en un rectangle de 4 km x 800 m) està situat a Manhattan. És el parc més visitat dels Estats Units, amb uns 25 milions de turistes a l'any, i apareix a nombroses pel·lícules i programes de televisió, la qual cosa també l'ha convertit en un dels parcs urbans més famosos del món.

El parc és dirigit per la Central Park Conservancy, una empresa privada sense ànim de lucre que té un contracte amb el Departament de Parcs i Lleure de Nova York. El Central Park limita pel nord amb el Carrer 110, per l'oest amb el carrer Central Park West, pel sud amb el Carrer 59 i per l'est amb la Cinquena Avinguda.

La Cinquena Avinguda, tanmateix, conserva el seu nom malgrat limitar amb el parc per la vora aquest. El parc va ser dissenyat per Frederick Law Olmsted i Calvert Vaux, que més tard van crear el Brooklyn's Prospect Park. Tot i que gran part del parc sembla natural, té diversos llacs artificials, dues pistes de patinatge sobre gel i àrees d'herba usades per a diverses activitats esportives.

El Flushing Meadows - Corona Park és el segon parc més gran de la ciutat; es troba a Queens. Va ser seu de les Exposicions Universals de 1939 i de 1964.

El Prospect Park, a Brooklyn, és un parc públic de 2,1 km². És mantingut pel Departament de Parcs i Recreació de Nova York. Va ser dissenyat també per Olmsted i Vaux després que finalitzessin el Central Park. Entre les atraccions s'hi troben el Long Meadow, un prat de 36 hectàrees, el més gran de qualsevol parc nord-americà; la Picnic House, seu d'oficines i un gran saló d'esdeveniments per a 175 persones; Litchfield Villa, antiga casa dels propietaris de la part sud del parc; el Zoològic Prospect; i el llac Brooklyn, de 24 hectàrees.

També hi ha diverses instal·lacions per practicar esports, incloent-hi set camps de beisbol. Hi ha, a més, un cementiri quàquer en un sector anomenat Quaker Hill.

E 1/125.000

